

באר בשדה

גליון תורני מבית המדרש דקהל שטפנשט • מהנעשה ונשמע במוסדות שטפנשט

באר חפרה שרים

לקוט מתורת רבותינו הקדושים זיע"א בפרשת השבוע

יום הכיפורים או יום הקדוש?

הנה תמצא גם בתורה שבעל פה המסכתא המדברת מענין מצות היום לא נקרא שמה על שם היום 'יום הכפורים' כמו מסכתות שבת, פסחים, ראש-השנה, סוכה, רק נקרא 'יוםא'. להורות קדושת היום הוא ממקום נעלם וראוי להסתירו. על כן מנהג אנשי מעשה שלא להזכיר שמו כל כך בפשיטות באיזה

דברים רק כשמזכירים מענינו לאיזה הצטרפות קוראים אותו סתם 'יום הקדוש' ודי בזה למשכיל.

(בני ישיבה)

השטן וכת דיליה מתיראין מקשקוקי קופות הצדקה בערב יו"כ

באחת השנים בערב יום הכיפורים רצו הגבאים לבטל ישיבת האנשים עם ה'קערות' שאוספים לצדקה, מחמת בלבול התפלה. וצויה הבעל שם טוב

שלא לבטל המנהג, וסיפר הבעש"ט שפעם אחת נתקשרו הקליפות ר"ל כף אל כף וכמעט שהכריעו לרעה ועל ידי הקשקוש עם המעות בערב יום הכיפורים, נתפרדו הקליפות כולם.

(מדרש פינחס)

האכילה בערב יו"כ 'מעלה' את כל האכילות בשנה

ערב יו"כ פתח הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין ואמר: 'כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו תשיעי ועשירי' ופירש בלשונו הטהור "דער פסוק איז אויף אים מעלה" והיינו, כי בזה מעלים כל האכילות ושותיות של כל השנה. ונראה שגם בתענית יש החיות באדם רק שאינו מאכילה ושותה גשמיות, רק שהחיות נמשך מהמוח, שלכך צריך לשמור המוח בתענית, והוא דבר רוחני וחיות רוחני וחיות קדוש. ה"ש המדרש 'לך אכול בשמחה לחמך' - לחם שלך, דהיינו

שנה
לחלקותיו לגני מרומים
של הצדיק משפנשט ז"ע
92 פירות ישירות וחסדים

שנה י"א

גליון מס' 506

יום הכיפורים - האזינו ה'תשפ"ו

בית הכנסת לתורה ולתפילה שטפנשט
כולל אברכים לענין - קמח"צ
כולל אברכים לזרעה - אה"צ
רחוב מורש"ל 13 בני ברק

תלמוד תורה
"תורת אמת" שטפנשט
גני הילדים
כתות הת"ת
מכנה ישיבה קטנה כלל חסידות
הור"ן 35, אלעד
בית הכנסת

בית שטפנשט - נבעתים
בקרוב הצדיק משטפנשט
רח"ק ר' 1 ובעתים
כולל אברכים "בית מוסד" מדרשה
מרכז מתורגמים לנעקקים

הכנסת אורחים ואש"ל ברומניה
לקצות יחידים - בדומה מראש
מתחם קבר האדמו"ר הראשון משטפנשט
רח' אליכנבא 2 ש"כ פאקורד יאשי - רומניה

מקוה טהרה

מפעל קמחא דפסחא
וקמחא דרשבא
עוד וסיוע למשפחות ברוכות בימי
התענית ושבבות השנה.

אור מתיקו
שעור תורה מרבי הארץ כנסי חזק
ועירי ידות ליום שבבות, בשיטתות
גדולות המשפיעים ומבוי הרבים

הספריה התורנית ומוזיאון
להנצחת ידות רומניה
וזכר הצדיקים משטפנשט.

מוכני תורני
"תורת אמת" - שטפנשט
להוצאת כתבי רבותינו הקדושים
לכ"ט שטפנשט - הור"ן - והכני רומניה.

מפעל האנציקלופדיה
להכני רומניה

מספרי המכון יתן להשיג
במשרדי המוסדות:
אנציקלופדיה מלכות שבמלכות בית דוד ב"ח
- אמות אמת - שטפנשט

השפי קודש - הור"ן
- סגולת מלכים - ניסן
- עלי ובה
ה"א עניני ביות מילה,
ה"ב עניני חלאקה,
ה"ג עניני נישואין ומצוות טאני,
ה"ד עניני פיוון הבן וקמיעות לשמירת הילד
- למד ענינים - בדרגות ולימוד
- בנורו של משה - גני שטפנשט עתיקים
אלכסס עם שני דיסקים

יו"ל על ידי מוכן
'תורת אמת' שטפנשט
הצטרפו לקבלת הגליון כל שבוע
בדוא"ל: 7172759@gmail.com
טלפון: 03-579-03-03
פקס: 03-616-5110

(בית אהרן)

המבטל תורה אין לו דעת ונקרא פורק עול

ביודיו של 'על חטא' דיום כיפור, לא נזכר חטא ביטול תורה, והרי כבר נודע כי הוא גדול מכולם? ויש

בית המדרש דקהל שטפנשט
בארה"ק
רחוב מורש"ל 13 בני ברק

סעודת הילולא דצדיקיא
לכבוד שנת השלושים ושתיים להסתלקות
גאב"ד פיאטרא ניאמץ
מרן הגה"צ
רבי שמואל טוביאס זצ"ל
תערך סעודת הילולא דצדיקיא
במוצאי יום הכיפורים בהיכל בית מדרשינו
בשעה 23:00
בהשתתפות בניו הרבנים שליט"א,
תלמידיו ומעריציו
זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן
הגבאים

גוי לביהכ"נ שיראה השי"ת ההבדל בין ב"י לאומה"ע. ופעם אמר בעת שבא נכרי לביהכ"נ ורואה את ישראל עומדים בתענית ובתפלה מתפעל הוא ואומר ראויים הם לשנה טובה וביום כזה צריכים אנו אף ללימוד זכות של נכרי...

משל ומוסר לממהרים את תפילת ה'נעילה'

מעשה במלכה שנסעה לאיזה מקום יחד עם בני לוייה ובאמצע הדרך פגש אותם שלג וכפור וקור נורא, וגם החשיך עליהם הלילה ולא מצאו מקום מקלט לעצמם, עד שלבסוף מצאו כפר אחד ושלחה המלכה שליח מיוחד לאנשי הכפר שיקבלו אותה ללון שם עד הבוקר, והשלח הלך מבית לבית ואף אחד לא רצה לקבל אותה לביתו באמתלאות שונות ותריונים שונים, עד שמצא בית אחד שנתרצה לקבל את המלכה בביתו ופינה את הבית בשבילה וכיבד את המלכה מאד מאד כראוי למלכות. והנה קם הבר-גש הזה חצי שעה בטרם שהאיר היום ודרש מהמלכה שתעזוב תיכף ומיד את ביתו והמלכה ביקשה ממנו בכל מיני בקשות שיחוס עליה ויחכה עוד חצי שעה לכל הפחות עד שיאיר היום ולא הועיל כלום והוא באחת שתעזוב תיכף ומיד את הבית, והיתה מוכרחת לנסוע תיכף לדרכה כשחזרה המלכה לבית מלכותה סיפרה למלך את כל ונוכחת, מכל מה שעבר עליה בדרך וכל מה שקרה לה בכפר ההוא וניתן רק לתאר את העונש שהטיל המלך על הכפר הזה ועוד יותר העונש הכפול לאותו האיש שקיבל אותה לביתו ואחר כך גירשה מעל פניו ללא רחם, והטעים הדבר: כי אלו תושבי הכפר שלא הבינו את ערך המלכה וחובתם כלפיה להם מגיע רק עונש על אשר לא השכילו להבין אולם אותו האיש אשר כן הכניסה לביתו הרי ידע והכיר בגדולתה והעריך גדול החיוב בכבוד המלכה שבאה בצל קורתו וטרח ויגע וקבלה בכבוד מלכים ולבסוף לא עצר רוחו לסבול עוד מחצית השעה עד שהמלכה היתה יוצאת מעצמה ועוד היה עליו ללוותה כראוי ובשביל זמן קצר כזה קלקל פעולתו הטובה וראוי הוא לעונש כפול.

כך הוא הענין ביום הקדוש כל היום צמים ומתפללים וכשמגיע עת תפילת נעילה עבר עוד כמה רגעים כבר ממהרים ונחפזים כדי לגמרו התפילה ולרוץ לבתיהם כתינוק הבורח מבית הספר (ברכת אהרן - קארלין)

להבין את דרכי התשובה - במשנתו של רבי נחום יאס'ער זצוק"ל

כדי להבין ולקבל קצת השגה איך שייך לומר על יהודי אשר הכעיס את אביו שבשמים שנים הרבה

מדוע מובא שהתורה חסה על ממונם של ישראל והלא אין עניות במקדש?

בשם הרה"ק הרבי ר' יצחק מווארקי זצלה"ה שזכר בעבודת יום הכפורים שהתורה חסה על ממונם של ישראל והקשה איך שייך לומר בבנין ביהמ"ק חסה על ממונם של ישראל? ואמר שאמרה זאת נאמרה לכהן גדול שנכנס לפני ולפנים בקדושה ובטהרה, וכמעט שהיה לו התפשטות הגשמיות כמ"ש 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד' ואף כה"ג בעצמו לא היה אז אדם רק כמלאך ד', והיה יכול להיות שישכח שישראל נצרכים לממון ולפרנסה והכה"ג צריך להתפלל עליהם, וע"ז עשה התורה"ק היקר כדי להזכיר שהתורה חסה על ממונם של ישראל ויזכיר א"ע להתפלל עליהם שיהי' נושעים בצרכי ממון.

(שיח שרפי קודש)

ראו מה בין בני לבן חמי

מנהג היה בחצה"ק בבעלזא אשר ביום כיפור בין הערביים בהפסקה שלפני תפילת נעילה היה ה'נכרי' נכנס ומדליק נרות ביהכ"נ להאיר להם לצורך התפלה, פעם אחת שאלה הרבנית מרת מלכה לבעלה השר-שלום אולי מן הנכון הוא לא לסמוך על ההיתר המובא בשו"ע (שערי תשובה א"ח סימן תרי"ג) ולהכין נרות ארוכים שידלק עד מוצאי החג, ואזי גם לא יצטרכו להכניס גוי בביהמ"ד ביום קדוש וגורא זה, והשיב לה: רוצה אני שיכנס

לומר, כי 'על חטא שחטאנו בבלי דעת' הוא חטא ביטול תורה, כי עיקר התורה לידע איך לעבוד את ה' כמו שכתוב (דה"א. כח. ט) דע את אלוקי אביך ועבדה כו' גם יש לומר ש'על חטא שחטאנו לפניך בפריקת עול' הוא עולה של תורה.

(שפת אמת)

פירוש חדש ל'הטוב ומטיב לרעים ולטובים'

'וכל מאמינים שהוא חי וקיים - הטוב ומטיב לרעים ולטובים' הנה לכאורה היה צריך לומר בהיפך 'לטובים ולרעים' ואמר הרב הק' מאפטא זי"ע הפירוש שהוא מטיב לרעים בעיני עצמם כנבזים ושפלים שיועדים שמקצרים בעבודת השי"ת ואפילו לטובים, לאלו שנראה בעיניהם שיוצאים ידי שמים בעבודתו ית' והם מן הטובים, אפילו לאותם הוא ג"כ מטיב. וצריך להדבק בדרכיו כמאמרם ז"ל (שבת קל"ג) מה הוא רחום אף אחת רחום וכו' ולהיטיב לכל ולקרב אותם לעבודתו ית'.

(בגדי ישע)

ועל חטא שחטאנו 'לפניך'

הרה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע אמר 'על חטא שחטאנו לפניך' ואמר בלשונו הזהב מה יהיה כאשר יענשו על החטאים שריפה בגהינום, צלי על האש, הרי כך הוא רצון הבורא, אך מה שכואב ביותר שאת העונות עשנו 'לפניך' - בפני הרבוב"ע.

(מטה אהרן - פינסק קארלין)

שלא יהיה חשש ברכה לבטלה

אחד מגדולי החסידים היה הרה"ק ר' אלעזר מפולטוסק ועליו מסופר כי בכל ערב יום הכפורים היה אוכל ומרבה לשנות, והיה לובש מלבושי כבוד, ותוארו כתואר פני אלקים. והיה 'בדיחא דעתא' והיה נוהג לספר מעשיות מהצדיקים הקדושים זי"ע או לומר דבר טוב וחידוש. פ"א אמר שהרבי מלובלין זצלה"ה הקשה על מה שאנו נוהגין לברך 'ומעביר אשמותינו בכל שנה ושנה' בשם ומלכות, וכי מנא ידעינן שהקב"ה מעביר אשמותינו, ולברך על זה? דלמא מברכין ברכה לבטלה, ותיירץ משל אם מביאין מאכל לתינוק ורוצין החברים ממנו חתיכה, והנער אינו רוצה ליתן להם, ונער חכים אחד עושה בערמה ומברך הברכה, הלא אז מוכרח ליתן לו, כדי שלא יהיה ברכה לבטלה, כן אנו מערימים ומברכים ברכה על זה ומוכרח 'כביכול' למחול עונותינו שלא יהיה הברכה לבטלה. ואמר רח"ו התורה הו' לפני האדמו"ר מסאכטשוב זצ"ל ושייב מאוד.

(שיח שרפי קודש)

מסעדת וף ארץ ישראל יאס רומניה

בבית "הכנסת אורחים שטפנשט" יאסי
רחוב אליזבטה ריזה 2 שכונת פאקור שע"י בית העלמין יאס Alea Elisabeta Rizea 2, Iași

בשורה טובה תדשן עצם בשמחה רבה הננו להודיע לקהל פוקדי העיר יאס והגלילות העולים לציוני הקדושים ברומניה - אוקראינה - אומן על פתיחת המסעדה הכשרה "סוף ארץ ישראל" בעיר יאס במתחם ההכנסת אורחים מבחר תפריטים תפריט בוקר תפריט צהריים וערב לקבוצות ליחידים למשפחות

ניתן להזמין גם Take Away לשדות התעופה ברומניה
יאסי / טולצ'ה / סוצ'אבה / באקוי
במקום יש מקווה טהרה, בית הכנסת, וס"ת.
אי"ה יהיה פתוח 24 שעות עד לערב יום כיפור

חדש השנה
ניתן להזמין
אש"ל מלא לשבת
אוירה שבתית
מקווה וביה"כ
צמוד

כל המוצרים בהשגחת
בד"ץ העדה החרדית
\ הרב לבדא

ניתן לקבל תפריט
Get a menu by contacting us
ליצירת קשר ברומניה
+972 55-264-9423
6160303@GMAIL.COM

אלול תשפ"ה

ברכת יאסלו ענויים וישענו...

כשהגדולים שומעים את התוכחות גם הקטנים ישמעו

הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶדְבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרְי פִּי (ב.א.) שמים וארץ רומזים על משפיע ומקבל, כי השמים הם המשפיעים לארץ גשמים וחום-השמש ושאר דברים, והארץ מקבלת את כל ההשפעות הטובות. והנה יש אנשים אשר עומדים ברום המעלה ומדמים בנפשם שאין מי שיכול לומר להם תוכחה כי אין אדם מושלם מהם, ובאמת טועים הם בעצמם כי כל אחד יש לו מה לתקן את עצמו, וכבר אמר החכם 'קבל את האמת ממי שאומר'. וזה אומר הכתוב 'האזינו השמים ואדברה' השמים רומז לאנשים המורמים מעם אשר הם משפיעים בבחינת 'שמים', שגם הם יטו אוננם לשמוע דברי המוכיחים ועל ידי זה 'ותשמע הארץ' ילמדו מהם האנשים הארציים לשמוע בקול המוכיחים.

(אמרי פ', להגאון רבי אלתנן הלפרין זצ"ל)

הזי"ו ל"ך - סימן לגאולה

בפרשת האזינו נרמז שהקב"ה עתיד להחזיר לנו את הזיו והתפארת, וכך איתא בגמ' (ראש השנה ל"א.) סימן לחלוקת הפרקים בפרשה זו 'הזיו לך' ה' האזינו ז' זכור י' ירכיבו ו' וירא ל' לולא כ' כ, ומפרש 'רבינו בחיי' (לקמן פסוק מ"ב) שקבעו שפרשה זו מרומזת על גאולת ישראל וקבעו את הסימן הזי"ו ל"ך, לבאר שיחזור הזיו והזוהר והכבוד והתפארת לישראל כבראשונה, ושבנו לגבולם.

(אמרי שמאי, להגאון רבי שמאי גינזבורג זצ"ל)

אם גדולי הדור יאזינו היטב אזי יגררו אחרים שאר בני דורם

הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶדְבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרְי פִּי (ב.א.) מפרשים 'האזינו החיים' ו'תולדות יעקב יוסף' על התורה שהשמים נקראים האנשים הגדולים, והארץ נקראים ההמונים, 'האזינו השמים' אם האנשים הגדולים יאזינו אז 'ותשמע הארץ' גם האנשים הפשוטים יאזינו. ו'תולדות יעקב יוסף' מוסיף ששמע מעין זה מפי הרה"ק רבי גרשון קיטובר גיסו של הבעש"ט זי"ע על הכתוב 'החרשים שמעו והעורים הביטו לראות' (ישעיה מ"ב. יח.) ומפרש כי החרשים נקראים גדולי התורה שבדור כמו שנאמר החרש והמסגר (מלכים ב' כד. י"ד) ואמרינן (גיטין פ"ח.) אלו הם גדולי תורה שבדור ומפרש אם הגדולים ישמעו אז גם העורים - ההמונים יביטו לראות. ע"כ

ברכותיו של השי"ת אין להם שיעור וקצבה

וַיֹּאמֶר ד' מַסִּינִי בָּא (ב.א.) הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בוז זי"ע היה מבאר שבעוד שברכתו של משה 'וזאת הברכה אשר ברכ' יש לה קצבה, וכך היא גם התורה שהורה לישראל שהרי כלליה ודקדוקיה שקולים ומדחים בשיעורים ואמות מדה. שונה הדבר לגבי מה ששמענו מפי הגבורה 'אנכי ולא יהיה לך' והיינו אהבה ויראה שאין להם גבול ושיעור ולפיכך 'ה' מסיני בא' ברכתו של הקב"ה כתוצאה ממה שזכינו לשמוע ממנו אין לה גבול וקצבה.

(בוצינא דנהורא)

שנאת עולם תמידית לעם עולם

אָף חָבַב עַמִּים (ב.א.) גם אם העמים מראים אותות חיבה לישראל - 'חבב עמים', אין זה אלא רוגז וחזמה וזהו לשון 'אף'.

(רבינו הק' רבי משה'ני מבוניאן-קראקא זי"ע הי"ד)

ה' מעניש רק כמה שכל מי שיסבול מהעונש יוכל לעמוד ביסורים אלו

הַצֹּר תָּמִיד פְּעָלוֹ פִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֲמוֹנָה וְאֵין עוֹל צָדִיק יִשָּׁר הוּא: (ב.א.) ופירושו בו דמלך בשר ודם אם גזר גזירה להעניש אדם במשפט מוות על עון אשר פעל אי אפשר לו לשפוט בקו המשפט רק את הנידון עצמו אבל לא מה שאשטו ובניו קרוביו ואוהביו יסבלו מכאב ויסורים עבור עונש האיש הזה על לא עוול בכפם כי הם חפים ונקיים מכל פשע, ומכל מקום לוקחים חבל בעונש האיש הנידון וגם המה סובלים מעונשו, אבל מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אם רוצה להעניש איזה אדם יש משפט בשמים לכל האנשים הנלווים אליו: אשטו ובניו ואוהביו אם מגיע להם לסבול מכאב וצער מחמת עונש הנידון, והכל הוא במשפט ובמידה ובמשקל מצומצם כי ראוי הוא לאותו צער, ואם לא כן אין מענישים אותו. וזה 'כי כל דרכי משפט' שכל דבריו המסתעפים מן עונש הנידון הכל הוא במשפט ובמידה ובמשקל מצומצם כי ראוי הוא לאותו חלק צער ויסורים שיגיע לקרוביו מעונש של האיש הנשפט.

(ארץ צבי - קהיליוב)

זיכור ה'אבות' היה לאין שיעור וכך גם צדיקי אמת שבכל דור

עַם נָבָל וְלֹא חָכֵם (ב.א.) הרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זי"ע נסע לסאדיגורה להקביל פני רבינו מרדכי זי"ע, ויהי באם הדרך נפגש עם הגאון הגדול והמפורסם בעל הישועות יעקב זי"ע וכששמע ממנו מטרט נסיעתו שאלו הגאון הלא הרבי מרדכי אינו מפורסם ללמדן וגם לא רואים אותו לומד א"כ אפוא למה אתם מטריחים את עצמכם בנסיעה כה ארוכה אליו? והשיב לו הרה"ק מרימינוב זי"ע דהנה עה"פ 'עם נבל ולא חכם' (ב.א.) מתרגם אונקלוס: 'עמא דקבילו אורייתא ולא חכימו' ויש להבין הלא תיבת 'נבל' מורה על גנותן של ישראל, וקבלת התורה הוא שבחן של ישראל והאידך מתרגם אונקלוס על 'נבל' קבלת התורה? אלא הענין הוא ידידע מאחז"ל שהאבות הקדושים קיימו את כל התורה עד שלא נתנה, וההסבר הוא דהם היו בהתעלות גבוהה מעל גבוה בקרבתם לפני ד' עד שאיבריהם מעצמם עשו רצונו של מקום מבלי שיצטרכו להגיד להם מה מותר ומה אסור, אלא שאח"כ נולשו הדורות ולא הזכרכו כ"כ כמו האבות הק' והוצרכו לקבלת התורה בכדי לדעת מה כן לעשות ומה לא לעשות ולכן מתרגם על 'עם נבל' - דקבילו אורייתא פ"י דהוצרכו לקבלת התורה, אבל האבות הק' לא היו צריכים לזה וגם הרה"ק מרדכי זי"ע נתעלה למדרגה זו.

(מפי כ"ק אדמו"ר רבי חי יצחק מראחמיסטריווקא - ארה"ב זי"ע)

ה'מקור ברוך' דורש בשמות...

בער"ה תש"ה עם שקוט רעמי התותחים וכניעתה של המונה של גרמניה ימ"ש ומפלתה, שהה כ"ק האדמו"ר ה'מקור ברוך' מסערת - וויז'ניץ בעירו סערט, אליה נקבצו מתי מעט ממגורשיה - אחד מעיר ושנים ממשפחה, ובאחד השבתות לפני ר"ה נשא ה'מקור ברוך' את דברו בבית הכנסת כשהוא מתריע ברמה: יהודים יקרים! זכרו נא לא מכבר עמדנו כאן בפרשת 'כי תצא' - גורשנו מכאן באכזריות ובבושת פנים, עתה אנו עומדים שוב כאן בפרשת 'כי תבוא' - שבנו אל בתנינו ונחלתינו השמרו לכם והזהרו פן יהיה 'ניצבים' שחלילה יעלה על דעתכם להתייצב ולהשאר כאן בגולה הדוויה גורני עליכם ויולך' ברחו מכאן 'האזינו' אם תשכילו ובקולי תשמעו 'וזאת הברכה' תבוא עליכם ברכה.

(תורה אור, סערט וויז'ניץ חשון תשמ"ט)

האם בני"י דור מתן תורה היו חכמים או להיפך?

עַם נָבָל וְלֹא חָכֵם (ב.א.) בתרגום אונקלוס מתרגם 'עמא דקבילו אורייתא ולא חכימו' וקשה הלא זה סותר דברי דוד המלך ע"ה באומרו 'עדות ד' נאמנה מכימת פתי' (תהלים י"ט. ח.) ויש לומר דהכי כוונת התרגום: 'עמא דקבילו אורייתא' לכן נצרכו לקבל את התורה, כיון 'ולא חכימו', וזאת כדי שיחכמו.

(רבינו הסב"ק מרדכי זי"ע)

מנהיג שמתרחק מהנהגת זקניו אל תזדקק לו

שָׁאֵל אֲבִיבִי וְגַדְיָה וְגַדְיָה וְגַדְיָה וְגַדְיָה (ב.א.) ביאר הגאון הגדול רבי מאיר אריק זצ"ל אשר מנהיג ישראל נקרא בבחינת 'אב' כמו שנאמר 'אבי אבי רכב ישראל' (מלכים ב' י"ב.) וכך פירוש הפסוק: אם יש לך שאלה שאין אתה יודע הדרך לילך בה שאל את שאלתך למנהיג כזה שתשובתו תהיה 'זקניך יאמרו לך' כך היה אומר זקנך על שאלה כזו אבל אם תפגוש מנהיג שיאמר זקני אמר כך ואני אומר אחרת, יש להתרחק ממנו, יהיה מי שיהיה, כי אם מתרחק מהזקנים אז מתרחקים מרחק רב מדרך האמת.

(תלמידו הגה"ח רבי אברהם יעקב טייטלבוים זי"ע)

הגבולות בין המדינות מזככים את נשמותיהם של ישראל

יָצַב גְּבֻלַּת עַמִּים לְמַסְפֵּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ב.א.) רבינו הסב"ק מרדכי זי"ע המליץ פעם על החסידים הנוסעים לרדם אפילו כשהדבר כרוך במס"נ והם צריכים לגנוב הגבולות, ונפשם ומאודם תלויים בסכנה, וכך אמר: עליהם אמר הכתוב 'יצב גבולות עמים' כלומר מטרט הצבת הגבולות היא 'למספר בני ישראל' לזכך את נשמותיהם של בני ישראל.

התורה נמשלה לעיניו של אדם שטעונים שמירה יתירה

יִצְרָנָהּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו (ב.א.) אין לך דבר הטעון שמירה וזהירות יתירה כאישון העין שהרי לכלוך קל ביותר עלול לפגום את הראיה, וכך לגבי תורה ומצוות אפילו פניה קלה ביותר הורסת ומקלקלת את הכל, כך ש-י'צרננה' חייב להיות באותה זהירות של 'יצרנהו כאישון עינו'.

(ישרש יעקב)

ללכת תמיד בדרך הממוצע

כְּנִשְׁרָ קָנוֹ עַל גִּזְלָיו יִרְחֹף (ב.א.) היה רבינו הק' רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע אומר: רש"י מבאר את הכתוב 'על גזליו ירחף' אינו מכביד עליהם אלא מחופף נוגע ואינו נוגע. ומכאן הדרכה לאיש ישראל שחייב לשמור על דרך הממוצע, שלא יחשוב בלבו כי הוא רחוק מהשי"ת ואין ערך לעבודתו ותפלתו, אלא צריך שידע תמיד שהקב"ה שומע תפלת כל פה, אבל מאידך חלילה לו להתיימר כאילו משיג הוא את גדולתו ית' שאין חקר לה ולכן הדרך הממוצע היא 'נוגע ואינו נוגע'.

(תולדות יצחק בן לוי)

לנצל את מידת השכחה למה שהיא מיועדת

צוּר יִלְדֵּךְ תִּשִּׁי וְתִשְׁכַּח אֶל מַחְלָלֶךָ (ב.א.) הקב"ה ברא את מדת השכחה, והיינו 'צור ילדך תשי' על מנת שהאדם יישכח את העוול הנעשה לו על ידי אחרים, ויהיה נוח

המשך בעמוד 4

ועכשיו ברגע אחד יכול להיות אהוב להקב"ה כבן יחיד אשר דבר זה לכאורה אינו מובן בהשקפה ראשונה, אמנם כבר הסבירו הרה"ק רבי נחום ליבערזאן זצ"ל אב"ד קלישקאויץ-יאס הנקרא 'רבי נחום יאסער' שאמר פעם שהיה לו רמב"ם קשה, שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ז ה"ח) ואל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאות שעשה, אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה וכו', ובהלכה ו' ממש: גדולה תשובה שמקרכת את האדם לשכינה וכו' אמר שהיה זה שנאו לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד. וממשיך שם הרמב"ם בהלכה ז' 'אמר היה זה מובדל מה' אלקי ישראל צועק ואינו נענה עושה מצוות וטורפין אותו בפניו וכו' והיום הוא מודבק בשכינה וכו' צועק ונענה מיד וכו' ועושה מצוות ומקבלין אותו בנחת ושמחה ולא עוד אלא שמתאווים להם'.

והקשה הגה"ק רבי נחום יאסער זצ"ל שאינו מבין איך זה יכול להיות תארו בעצמכם הנה עומד כאן מצד אחד יהודי צדיק עובד השי"ת ששיבר כל עצמותיו עבור עבודת השי"ת כל ימי חייו ומצד שני עומד בעל עבירה גדול שרח"ל כבר עבר על כל התורה, כמו בני שהרביני כבר תפילות ותחנונים עליו שיחזור בתשובה ויבוא אל, והנה דמייתי בעצמי אלו היה הוא עומד עתה כאן מחוץ לביתי ודופק על הדלת ואני שואל מי דופק ושומע: אבא, זה אני בנך! ואני פותח הדלת ורואה אותו והנה גיגש אלי ואומר רק מילים אלו: טאטע איך וויל אהיים קומען איך ועל שוין זיין גוט! - אבא אני רוצה לחזור הביתה ולהיות טוב! איזה שמחה והתרגשות איזו אהבה וחובה היה מתעורר בלבי אל בני איך הייתי מחבקו ומנשקו וכך המשיך ותיאר בהפלה יתירה כמה וכמה ביטויים של אהבה וחביבות שהיה לו אל בנו, והמשיך: חשבתי בעצמי שאם הדבר כן בבן אדם שהוא בסך הכל רק בשר דם שאע"פ שנאמר 'כרחם אב על בנים' מכל מקום סוף סוף גם זה הוא בהגבלה כי הלא בשר דם הוא כולו מוגבל, אם כן, ק"ו וכל שכן אצל השי"ת שהוא ללא גבול ומידה ודאי אם יהודי שב אליו ואומר לו: אבא אני רוצה להיות מעכשיו טוב! איזה שמחה עצומה נעשית על ידי זה בשמים וממילא מובן איך נעשה יהודי כזה בין רגע אהוב נחמד קרוב וידיד וכו'.

השב בתשובה בלי חשבונות - יזכה לשפע

איתא מהמגיד מקאנאני זי"ע שאדם החור ומתחיל עבודתו בדרך זו שאינו עובד עבור שכר גשמי או שכר רוחני רק שחזור בתשובה 'להכעיס' דהיינו בלי חשבונות, שידע בגאמנה שבסוף אין הקב"ה נשאר חייב לשום בריה, ומסיים שם לבאר לפי"ז משי"כ 'מול מגיד פשע' והנה הלשון 'מול'

הוא לשון כריתה, שכורת את המקטרג, ואח"כ 'מגיד' לשון מגדים דהיינו שממתיקו למקטרג ה'פשע' הנ"ל וממילא נתהפך אותיות פשע לשפע דהיינו שיבא ע"י שפע ברכה רצון.

(עבודת ישראל)

החסיד שחטא וחזר בתשובה

סיפר הגאון הגדול רבי דוב בעדיש וויינפעלד זצ"ל גאב"ד טשעביץ: בשנת תרל"ה התקיימה שמחת נשואי הרה"ק רבי שלום יוסף בנו של אדמו"ר מהוסיאטין זצ"ל עב"ג בת הרה"ק רבי אפרים מרגליות ממאציב שהיה חתנו של הרה"ק רבי אברהם המגיד מטריסק זצ"ל, כמובן שקהל גדול מאוד השתתף בשמחת נשואין זו בה השתתפו ב' המחותנים מגדולי צדיקי הדור הרה"ק מהוסיאטין והרה"ק מטריסק שכל העולם חרדו לקראתם, והנה היה שם חסיד שוטה א' שנדמה היה לו שהוא חס על כבוד רבו הרה"ק מהוסיאטין עקב שהרה"ק מטריסק איחר מלהגיע לחופה בזמן, והחסיד הנ"ל חשב שדבר זה הוא פגיעה בכבוד רבו שעומד וממתין על הרה"ק מטריסק, והיה בחימה וכעס על הרה"ק מטריסק שנותן לרבו הרה"ק מהוסיאטין להמתין עליו עד שיגיע לחופה, והנה ברוב כעסו בא לכלל טעות, ויהי בעת שהגיע הרה"ק מטריסק לחופה וכאשר נצטופו החסידים לשני שורות לתת לרבי מקום לעבור נדחף החסיד הנ"ל עד שהגיע אל הרה"ק מטריסק וברוב חוצפתו דרך על המעיל הארוך של הרבי עד שעצר המגיד הק' מטריסק רגע מלכת כי לא היה יכול להמשיך כמובן שתיכף נעשה רעש בין החסידים על הדבר הזה והגיעו הדברים לידיעתו של הרה"ק מהוסיאטין והיטב חרה לו על גודל חוצפתו של החסיד ההוא. תיכף אחר החופה שלח לקרוא לחסיד הנ"ל וביחד עמו גיגש אל המחותן הרה"ק מטריסק וא"ל: 'רוצה אני שהמחותן יזמין את האברך לדין תורה בגין מעשהו החמור שעשה! נענה הרה"ק מטריסק ואמר גם לדעתי צריך להזמין לדין תורה כי 'במקום שיש דין למטה אין דין למעלה' וממילא אם יפסקו דינו כאן יפטר מעונש החמור שמצפה לו מלמעלה ואכן נדברו ביניהם הני תרי צדיקי קדושי שלמחרת יופיעו לפני הגאון רבי יעקלי מהרימלוב זצ"ל בעל 'כוכב מיעקב' אביו של הגאון מטשעביץ והוא ישמש כדיין לפוסק בדין תורה הלזה. כמובן שהחסיד הנ"ל מעיו נהפכו בקרבו מרוב פחד וחרטה על חוצפתו וטפשותו העצומה, והכין עצמו בבכיות ותפילות לקראת יום הדין הצפוי לו למחרת, ואכן למחרת אחרי התפילה הופיע החסיד עם ב' הצדיקים לפני הגאון רבי יעקלי מהרימלוב זצ"ל, ר' יעקלי ביקש משני הצדדים שיקבלו על עצמם לבצע את הפס"ד שיפסקו כנהוג וכן עשו ביקש הרב שהתובע יתחיל להרצות דבריו לכן התחיל הרה"ק מהוסיאטין לפני הבי"ד את סיפור הדברים איך שאיש זה ביזה את

המחותן שלו הצדיק המגיד מטריסק לפני החופה בפני עם ועדה וכו', אחר כך שאל הרב אם יש להנבט מה לענות והחסיד הנ"ל התחיל לבכות והביע חרטתו העצומה על המעשה הנפשע שעשה מתוך כעס ובלבול החושים. הגאון ר' יעקלי הבין מדבריו כי באמת מתחרט הוא ומצטער על מה שעשה, אחרי שהתיישב בדעתו פנה הגאון ר' יעקלי לעבר הצדיקים ואמר אחרי שאין פסק מפורש בשו"ע לכגון דא לכן באופן שאין דין מפורש בשו"ע אז דרך הוראה הוא לדמות מילתא למילתא, ולראות במעשה כעין זה איך שפסקו במקום אחר, ע"כ אספר מקודם סיפור שממנו נוכל להוציא פסק דין לנידון דידן, וכה סיפר: בעיר אחת באוסטריה היה הראש הקהל איש טוב לב ורב חסד שכל בני הקהילה התגאו בו ואהבו אותו והיה שם איש א' מר נפש שחשב שהראש הקהל מקפח אותו והיה מבזה אותו בכינוי גנאי ובזיונות וכדו' עד שבני הקהילה לא יכלו לסבול את עלבונו של ראש הקהל ותבעו את האיש הזה לדין תורה אצל רב העיר הרה"ק רבי יעקב יוסף מאוסטריה הידוע בשם רב ייב"י, כראות הרב הזה"ק רבי יעקב יוסף כי האיש עני הוא ואין במה לקונסו וכל סיבת דיבורו הוא מחמת לבו המלא צער בקושי עול העניות השוררת בביתו ומדברת מתוך גרונו, על כן אומר הוא שראש הקהל הוא אדם רע, לכן פסק הרב כי צריך הראש הקהל להעסיקו אצלו תקופה מסויימת ויתפרנס אצלו בהרחבה ואז יראה את גודל ערכו של ראש הקהל ויבין כי טעה בהערכתו אליו. על כן דעתי הוא שצריך הרה"ק המגיד מטריסק לברך את האברך הזה ולהשפיע עליו שיהיה לו פרנסה טובה ובריוח ויכול להכניס את בנותיו לחופה בקרוב מתוך הרחבה ונחת, ואז כשיזכה בברכת המגיד לפרנסה והרחבה ושידוכם טובים הרי דאי שיכיר מעצמו את גודל כחו וצדקתו של המגיד הק' מטריסק ורוב חסדו ממילא יתמלא לבו בושא וכלימה ויתחרט באמת ובתמים על רוע מעשהו ואז דאי שיקבש סליחה בלב מר ונשבר ויבוא אל תיקונו השלם. לשמע דבריו המחוכמים והנפלאים איך שהגאון מרימלוב המתק מעל האברך הדינים שהיו עליו התחייבו שני המחותנים הרה"ק המגיד מטריסק והרה"ק מהוסיאטין ומיד קיים המגיד מטריסק את הפסק דין כפשוטו, ובירך את האברך בפרנסה בהרחבה ושיצליח להשיא את בנותיו מתוך הרחבה ושמחת הלב ואכן תוך תקופה קצרה עלה קרנו של החסיד הנ"ל והצליח במעשי ידי וזיתן בנותיו בהרחבה ונסע אח"כ שוב להרה"ק מטריסק בהכנעה לבקש מחילה וכשסיים לספר סיפור זה אמר הגאב"ד דטשעביץ על אביו בזה"ל: 'א קלוגער מענטש גיבט זיך שטענדיג א צעה' כמו כן יש לנו לאחל ולייחל שהקב"ה יתן לכל אחד ואחד שנה טובה ומתוקה ובהרחבה ובכל טוב כדי שכל אחד יוכל להכיר על ידי זה גדלות טובו ומידת הרחמנות והחסדים של הבורא ית' אז נבין את גודל החטא שחטאנו נגדו וממילא אז נוכל לשוב בתשובה שלימה.

מדת הקב"ה בשר דם וזרק חץ ואינו יכול להשיבו והקב"ה זורק חציו ויש בידו להשיב כאילו אחז בידו. ולפי"ז י"ל דהיינו טעמא של הגמון"י דנחשב כאילו נעשה הכל מעכשיו משום שאינו יכול להשיבו, אבל אצל הקב"ה שיש בידו להשיבו בכל רגע א"כ כשהצית ה' אש בציון נחשבת העשיה רק בעת השריפה בפועל, ולכן א"ש מה דאמר ר' יוחנן שהיה קובע התענית בעשרי.

(הרה"ג ר' דוד אברהם מגדלבוים שליט"א)

(ט) לגבי חורבן הבית ושריפת ביהמ"ק דאמר רבי יוחנן אם הוינא התם, הוי עבדי התענית בעשרה באב ולא בט' משום דאז נשרף העיקר וכו' והקשה הא רבי יוחנן ס"ל (בב"ק כ"ב) אשו משום חציו דהכל הולך אחר תחילת המעשה א"כ מיקרי דנשרף בט' והגרבי"ש שניאורסון זצ"ל ראש ישיבת 'כוכב מיעקב' - טשעביץ, שאמר לתרץ קושיא הנ"ל בשם מורו הגה"ק רבי משה מבואן הי"ד זצלה"ה עפ"מש"כ רש"י בפרשתן בפסוק 'אם שנותי ברק חרבי ותאחז במשפט ידי' וכו' לא כמדת בשר דם

להתרצות להם, ובסופו של דבר מנצל הוא זאת בכדי להשכיח מעצמו את הטובות שעושה עמו הקב"ה בכל עת, 'ותשכח קל מחוללך'.

(מים רבים - הרה"ק רבי זאב וואלף מז'בארז' זי"ע)

מדוע רצה רבי יוחנן לקבוע את צום ת"ב ביום העשירי?

אם שנותי ברק חרבי ותאחז במשפט ידי (לב).
מא) הקשה הרה"ק מקאצק זצ"ל על הגמ' (תענית

סגולות ליום כיפור

כפרות

מנהג ליקח כפרה והוא נפש תחת נפש, כי גם בעוף מגולגל בו נפש, והוא תמורת האדם, ואנו אומרים בנוסח 'בני אדם אם יש עליו מלאך מליץ אחל מני אלף להגיד לאדם ישרו' כי עו"ף הוא יותר ממספר אדם כמנין ק"א, והוא מספר אלף, וזה מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם, היינו אלף עם אדם עולה עו"ף.

(עשרת יצועה עיו"כ דף לד)

תרנגולים לבנים

ובחרין בתרנגולים לבנים וכו' עבאה"ט סק"ג ועיין להרב אדני פז שכ' כיון דלבנים הם טובים יותר לאכילה מצד הרפואה כמ"ל שו"ת מהר"ם מפא מומחה רבי שמחה א"כ לית לן בה כדאיאת בגמ' כל דבר שהוא משום רפואה אין בו משום דרכי אמורים א"כ כיון הוא נמי משום רפואה ותו לית לן בה, ועוד כיון שהלבן הוא המשובח שבעופות נעשית המצוה כפולה.

(יפה ללב ח"ב סי' תרה אות א)

תרנגול - להמתיק הגבורות

מנהג מורי זלה"ה, לשחוט תרנגול לבן, ערב יום הכיפורים באשמורת הבוקר אחר הסליחות. ויהיה כפי חשבון בני אדם שבבית, זכר לזכר ונקבה לנקבה. ואם האשה מעוברת, שוחט עליה ג' - א' בעבורה, וב' בעבור הולד, או זכר או נקבה מספק, א' זכר וא' נקבה. והוא סוד כפיית הגבורות, כי תרנגול נקרא גבר והוא סוד הגבורות של יסוד, הנקרא גבר וכו'.

(כתבי הארי"י שער יו"כ)

בעיו"כ לוקחין תרנגול לבן שנקרא גבר ע"ש הגבורות שבעת, כי גבר נוטריקון ג'ומלי חסדים ביישנים ר'חמנים, וזה סי' של ישראל, ע"כ צריכין ליקח בזה היום ג' מידות הנ"ל, ובזה יהיו נמתקין כל הגבורות.

(תורת חיים)

אכילת ערב יום הכיפורים

אכילת דגים בערב יום כיפור

כל האוכל ושותה בט' מעלה עליו הכתוב כאילו התענה ט' וי' וכו', והוא מאהבת הקב"ה את ישראל שלא צוה להתענות אלא יום אחד בשנה, ולטובתם לכפר עונותיהם, וציוו שייאכלו וישתו תחלה כדי שיוכלו להתענות ושלא להזיק להם העינוי. משל למלך שהיה לו בן יחיד וגזר עליו להתענות יום אחד וציווה לאכילו ולהשקותו קודם כדי שיוכל לסבול. וכן נוהגין להרבות בו בסעודה.

ומביא במדרש, מעשה בשוטר העיר שאמר לעבדו קנה לי דגים, ולא מצא אלא דג אחד, ונתן בו זהוב, והיה שם יהודי חייט והוסיף עליו עד שהעלוהו לחמשה, ונשאר לחייט, בא העבד אל אדונו וסיפר לו כל המאורע, שלח השוטר אחר החייט ואמר לו מה מלאכתך, אמר לו חייט, אמר לו ולמה קנית דג שזה זהוב בה' זהובים, ולא עוד אלא שלקחתו מיד עבדי שליחתני לקנותו לי, השיב לו והיאך לא אקנהו אפילו בי' כדי לאוכלו ביום כזה שציוונו הקב"ה לאכול ולשתות, ושאלנו בטוחים שהקב"ה יכפר לנו עונותינו, אמר לו א"כ יפה עשית, ופטר והלך לשלום.

(שור אורח חיים סימן תרד)

חלוקת מיני מתיקה בעריו"כ - כדי שכל השנה לא יצטרכו לבריות

ונוהגין שהגבאי של ביהכ"נ מחלק להציבור מיני מתיקה בערב יוה"כ בבוקר אחר התפלה, וכל אחד שנוטל אומר: אם חס ושלום נגזר עלי ליהנות מן הצדקה בזאת אקיים.

(אלף המגן על המש"א סי' תרד ס"ק לח)

סעודת היום

אחר חצות בעיו"כ ה' יושב לסעודת היום במלבושי שבת ויו"ט וחתך החלה כמו בעש"ק קצתה בסכין ואח"כ בשבירת ידיו וגם להמסובין שחילק חתיכות המוציא שבר הפרוסות בידו ואמר שמקובל כן מזקינו הגה"ק בעל בני יששכר מל' טרף נתן ליראיו שהוא ל' טירוף ושבר.

(דרכי חיים ושלום עיו"כ אות תשמד)

אכילת קרעפליך

העולם אומר שכאשר מכים אוכלים קרעפליך, פורים מכים את המן, הושענא רבא מכים בהושענות, ערב יום כיפור אשר המנהג לקבל מלקות (ומכים באמירת על חטא במנהג), רמז לאכילת הקרעפליך, שהוא מלשון כפ"ר ל"ך, דהיינו כל הזמנים שהם כפרת עוונות, נוהגים לאכול הקרעפליך, לרמז סימנא טבא.

(שו"ת בית ישראל אורח סי' עט)

אמרו ז"ל (פסחים קי"א, א) קשין מזונותיו של אדם, שבאים מצד הקושיא ודין, ומצפון זהב, כי צפון מורה על מדת הדין, והרחמים מכוסים בהמזון, שיתברך שמו ברחמים הוא נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, וזהו מורה אותיות מזון, שאותיות שבוחרן הם מ"ן מורים גבורות כנ"ל, ואותיות אמצעיות ממזון הם זו גימטריא י"ג, מורה על י"ג מדות הרחמים.

משא"כ בערב יום הכיפורים ויום הכפורים אז הרחמים מתגלים והדין מכוסה, ולכן המנהג לאכול בערב יום הכיפורים מאכל לביבות ממולא בפנים בבשר, כי הבשר רומז לדין הוא מכוסה, והבצק שרומז לרחמים הוא מלמעלה, ומחברים חסד וגבורה למזג ולהמתיק הגבורות, כי האכילה הזאת היא הכנה לתענית יום הכיפורים, שאמרו ז"ל (יומא פ"א, ב) שגם האכילה הזאת נחשבת לעינוי דיום הכיפורים, והאכילה הזאת מורה על בחינת שם אהיה שאמר יתברך שמו אברא נבראים ואהיה להם לאלק, נמצא ששם אהיה הוא הכנה לכל היות שבעולם שנברא בשם הויה.

(זרע קודש לערב יום הכיפורים)

האכילה מביא שובע לעולם

וע"י אכילת ערב יום הכיפורים מביאין שובע לעולם, כי כן הכוונה בכל אכילה להמשיך שפע וברכה כיון שאוכלים ונהנים מברכה.

לתקן האכילה

פתח ואמר כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי, דער פסוק איז אויף אים מעלה, כי בזה מעלים כל האכילות ושתיית של כל השנה.

(בית אהרן ד"ה פתח ואמר כל, דף קל"ח ע"א)

תיקון האכילות

בשם הרב הנ"ל [הרה"ק מו"ר ברוך ממעזיב זצ"ל] כל האכילות של ערב יום כפור הוא תיקון לכל האכילות של כל השנה.

(בית אהרן, ליקוטים, דף קמ"ד ע"א)

לתקן האכילה של כל השנה

איתא בכתבי הארי"י דבכל יום ויום מעשרת ימי תשובה מתקן דבר אחר, וערב יום כיפורים מתקן מה שפגם באכילה ושתייה בכל השנה, ויום הכפורים מתקן מה שפגם בכל השנה מה שלא אכל.

(מדבר קדש, בד"ה כל האוכל דף נ"ד)

חלות עגולות

טעם שבערב יו"כ עושים חלות עגולות כדמות כנפים, משום שביום כיפור דומין ישראל למלאכים, וכתוב במלאכים שש כנפים להם.

(שעמי המנהגים אות תשל)

צדקה בערב יום כיפור

פעם אחת רצו אנשי ק"ק מעזיבוב לבטל מנהג שיושבין עם הקערות בערב יוה"כ, שמבלבין, ושמע הבעל שם טוב ולא הניח לבטל, וסיפר להם מעשה, שבשנה אחת קודם יוה"כ נתקשרו הקליפות יחד לבל יניחו תפילות ישראל לעלות למעלה, וכיון שהתחילו לקשקש בקערות ערב יוה"כ שמשמיע קול בהשכלת המעות, מאותו קול נתפרדו הקליפות כולם.

(פאר לישרים, אות ק"ך, דף י"ז ע"ב)

תפילות יום כיפור

כל נדרי

בענין ספרים שלשה שמוציאין ואומרים עליהם התרת כל נדרי, אמר לי הר"י משעון צ"ו, כי ציווהו מורי ז"ל ליל יוה"כ, שייקח הוא הספר הראשון הנקרא ספר כל נדרי בכל ממון שיפסקהו עליו, כדי שתהיה באגר שלי, [על בזה"ק ח"ב דף קכ"ח ע"א], כי הוא צריך לו מאד, ונתן לו כוונה רבה על זה.

(פרי עץ חיים, שער יוה"כ פרק ב')

א"ז הגה"ק [בעל שו"ת קול אריה] זלה"ה, רגיל על לשונו להאריך במוסר על זה בבית הכנסת קודם כל נדרי, על הפסוק [שמות לב, לב] מחני נא מספרך, מי אשר חטא לי, על פי דברי האריז"ל כי כל חטא נרשם בספר תורה, ואם כן איך לאותו בושה שנתבייש שגראה חטאותינו מפורש בתורה, ואם כן צריך כל אחד ואחד לראות לתקן מעשיו, ולהוציא את התורה הקדושה, ולבקש ממנה כולם מחילה את אשר פגמנו ח"ו בה, וגם לבקש ממנה שתחוס עלינו, ותהיה לנו לעזר שנזכה שתפלתנו יקבלו לרצון, ותהיה לכלנו חתימה טובה בספר גאולה וישועה.

(קצה המטה, סי' תרי"ט אות כ"א)

בענין הספר תורה, שמעתי מחבר אחד הוא הר"ס ז"ל, שציווה מורי ז"ל פעם אחת בליל יוה"כ, שיקנה מצות הוצאת ספר תורה בלילה ההוא, בכל מה שיוכל קנותו, כי אז היה צריך לתקן איזה ענין, והודיע לו כוונה גדולה שיכיון בעת שיוציא הספר תורה.

(שער הכוונות, דרוש יוה"כ, בד"ה המנהג)

ליל יום הכפורים

סגלה להנצל מקרי (בליל יום הכפורים) שיקרא ד' מזמורים ראשונים בתהלים וכמובא במחזורים, ויקרא קריאת שמע של המטה כנסח האריז"ל בנחת ובדיקדוק, ויזהר שלא יתעטף בדברים המחממים, ולכל הפחות לא יכסה רגליו.

ובספר לקוטי צבי הביא בשם הרמב"ן עוד סגלה לזה, שקדם שישן יירק ג' פעמים, ויכוין ברכיקה ראשונה כנגד הזרע שיצא מיוסף הצדיק, והשניה כנגד בעז, והשלישית כנגד פלטי בן ליש, ולא ידבר אחר כך וישן, וכן יזהר שישן במקום שיש הרבה אור.

ונראה שהסגלה המעלה שבכל הסגלות, שילמד משניות מסכת יומא בעין ובפרט אם ילמד גם כן בגמרא דמכת יומא, כי אז יתקיים בו "ושע ילין בל יפקד רע" (משלי יט, כג) וכן "אם תשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך" (משלי ג, כד) וכן יכוין קודם השנה, בשם הוי"ה בנקוד "בברית" כזה יהיה, ובשם אלוה, עד שישן [ובספר חמדת ימים הוסיף לקרא גם מזמור פ"ח בתהלים "למנצח על מחולת לענות וגו' ופרק קכ"ד, "שיר למעלות לדוד, לולא ה' וגו', ומזמור קט"ז "אהבתי כי ישמע ה' וגו', ומזמור ל"ט "למנצח לדודות" וגו'].

סגולה למי שח"ו ראה קרי ביום הכפורים, שאמרו חז"ל (יומא פח, א) שידאג כל השנה וכו', ע"י בספר עתרת החיים לרבי חיים פאלאג'י זלה"ה שסדר שם תקון לזה, ובסוף הביא שם מספר חמדת הימים שיקנה לולב ואתרוג לזכות את הרבים

ובספר קרבן נתנאל עמ"ס יומא (פ"ח אות מ') הביא מכות האריז"ל תקון לזה, שיקרא משך שלשים יום הפיוט מסדר קדשות של יום הכפורים, בכונה שלמה ורצויה ובדמעות (כמובא לקמן), וגם יעשה פדיון נפש כמנין וחשבון שמו. גם מצוה לנדר בעת צרה לקבל עליו בנדר ללמוד מסכת פלונית או תענית או צדקה מאז ועד עולם כל ימי היותו, ע"כ.

ובשו"ת אמרי אש (ס"ו מ"ו) כתב, ויטכסם בלבו ללמוד וללמד לשמור ולעשות, וכן שילמד בכל יום ב' או ג' הלכות בשו"ע או"ח בתחלתו. ע"כ.

והסדר של הפיוטים ע"י בספר לקוטי צבי והוא כדלהלן: בשחרית מ"ו ובכ"ו ולך תעלה" וכו' מי יתנה תקן תהלתך" וכו' עד "קדשה משלשת". אל ברב עצות" וכו' עד "יבא יום הרוח", "תמיד תתלונן" וכו' עד "לדור דודו הללויה".

ובמוסף מ"עשה למען שמך וקדש" וכו' עד "קדשה בקדש", "אז מלפני" וכו' עד "לדור דודו הללויה". ובמנחה מ"כי רכובו בערבות" עד "והקדש בקדש". ובנעילה מ"שערי ארמון" וכו' וכל הקדשה עד "לדור דודו, הללויה", ואח"כ "חמל על מעשיך" וכו' עד "המלך המשפט". ואח"כ יקרא פרק קמ"ג בתהלים "מזמור לדוד ה', שמע תפילתי" וגו'.

סוד קבלת התפלות

סגלה כשמתפלל על חברו, שמדת הדין מתוהה עליו. הביא בספר אגרא דפרקא (אות עג), שקבלה היא שיתפלל עליו במחשבה או ברמז, כגון אם צריך חברו לרפואה שיתפלל על מזונותיו, שהרפואה כמזונות. והשם יתברך, בוחן כליות ולב, יודע מחשבתו, ובעלי הקטרוג אין יכולים לקטרג.

כפרת יום כפור

רפואה

הרה"ק מוהר"ם מלעכוויטש אמר שהתענית של יום כיפור היא רפואה לכל האיברים

(תורת אבות אות ה' דף קמב)

אמר [הרה"ק מוה"ר צבי הכהן זצ"ל מרימנאב] בתענית של יום הכיפורים שהוא מסוגל לאריכות ימים, ולכן היה מחמיר מאוד בתעניתו לענין חולה, אולם בשאר הצומות היה מקיל מאוד (זאת אמר בשם מורי הרה"ק ז"ע ועכ"פ מוה"ר מנחם מענדל מרימנאב, ואמר מלתא בטעמא, כי יען שהתענית יוה"כ מפורש בתורה אם כן הוא כן מיוסד בטבע להיות מתענה ביום הזה, והתענית היא מזין את הגוף כמו האכילה בשאר הימים ודו"ק).

(בארת המים, בד"ה עוד אמו, דף י"ז ע"ב)

מדות רעות

אמר הרב ז"ל דעל מדות רעות עיצומו של יוה"כ מכפר.

(פאר לישרים, אות ש"מ, דף כ"ד ע"ב)

סגולה להשקט הרעב בצום

וכתבו הכל בו (ס"ו ס"ל ד"ע) וכתב עוד ירושלמי (יומא פ"ו ה"ד) ר' חנינא הוה יתיב קמיה דרבי חגאי ביום הכפורים אמר לו צחינא טובא אמר לו זיל שת: בתר שעתא אשכחיה אמר לו מהו צחותא עברה. אמר לו מכיון דשרית לי אזלת לה. שמעינן מינה שאין היצר תאב אלא בדבר האסור לו. הילכך שפיר דמי למיעבד הכי. ודוגמת זה היו עושין למשלח השעיר (יומא יז). שהיו עושין סוכות בדרך ומזמנין לו שם מזון ואומרים הרי פת ומים ומפרש טעמא לפי שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו ואמרינן נמי (שם) שמעולם לא הוצרך אדם לכך עכ"ל.

(בית יוסף או"ח סימן תריח)

אדון עולם

סגלת "אדון עולם" הביא בספר אליה רבה (ס"ו מ"ו) בשם המטה משה, וזה לשונו: כתב רבי יהודה החסיד ורב האי גאון ורב שריא גאון, כי כל מי שמכוין בעת התחלת "אדון עולם", ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפלתו, ואין שטן ופגע רע בראש השנה ויום הכפורים בתפלתו, ואויביו נופלין לפניו, ויש אומרים, אף יצר הרע משלים אותו.

תפילת יום הכיפורים מעלת

תפלות כל השנה

בהיות הבל פיו של אדם כח מתאצל מנשמתו, אם כן כפי שיעור נשמתו תהיה שיעור תפלתו, והנה ביום השבת וביום הכיפורים שיש באדם תוספת נשמה יתירה ממקום גבוה, אם כן יש כח בתפלתו לעלות ולהעלות עמה גם התפלות

(נר מצוה, פרק י"א אות ב', דף ס"ז ע"ב)

בכ"י בקריאת התורה

סגולה שלא ימותו בניו בחייו ושימחלו עונותיו. הביא המגן אברהם בהלכות יום הכפורים (ס"ו תרכ"א) מהזהר"ק (ויקרא ב' יז), שכל המצטער על מיתת בני אהרן או מוריד עליהם דמעות, מוחלין לו עונותיו ובניו אין מתים בחייו. וביום הכפורים שאז קוראין ענין מיתת בני אהרן, הוא מסוגל לזה בפרט, שאז הוא זמן שצריכים כפרה [ומשמע שם בזה, שהוא הדין במצטער ומוריד דמעות על כל מיתת צדיקים].

סגולת מפטיר יונה

ע"י בספר זכותא דאברהם דרוש ז' לש"ת טעם מה שהזהיר ביותר לקנות הפטירה ממנחת יוה"כ יותר מהפטירה של שחרית. ושם בהמשך דבריו כתב: שהטעם להפטרה זו הוא ללמד לבני האדם שאין ביכולת לברוח מאת ה' ית' כמש"כ אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח, ועוד כתב שם שהוא בכדי לעורר את העם לתשובה כמו שעשו אנשי גינוה תשובה, כי ה' ית' רחמיו על כל מעשיו ואפי' על אומות העולם ומכ"ש על ישראל עם קרובו, ומקבל בתשובה כל פושעים ומורדים, ואפי' הם רבים דמפורסם העון ביותר, ולכן מפטירין בזה היום בשעת מנחה שהוא עת רצון אף בכל ימות השנה, שהרי גם אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה, ומכ"ש קל וחומר ביום הקדוש הזה עיי"ש באורך.

(אלף המגן על המט"א ס"י תרכ"ס ק"כ וס"ק כ"א)

מפטיר יונה סגולה לעשירות

נשאלתי מה המקור לקניית מפטיר יונה שאומרים שהיא סגולה לעשירות ובספר מנהג ישראל תורה

ונטעי גבריאל מעתיקים זה מזה ומקורם הוא על פי סיפור עם הריי"ץ מליובאוויטש עיי"ש.

ושאל אאמו"ר לראש ישיבת המקובלים שער השמים הרב פישל אייזנבאך שליט"א מה המקור ואמר שיש כזו שמועה אבל אין לזה מקור.

ושלחתי לשאול את הרב שריה דבילצקי שליט"א וצחק באומרו שהוא סגולה לעשירות של הגבאים. ושאלתי את הרב יצחק ישעי' וייס הבקי במקורות ובמנהגים ובדק ולא מצא שום מקור נאמן.

ושאלתי את מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א ביום ח' תשרי תשס"ח ואמר שאינו מכיר כזו סגולה וידוע לו שזו סגולה לילדים. [יש שאומרים שיעקר הסגולה היא בהפטרות חנה ברה"ה והיא סגולה לבנים, ולפי דברי הגר"ח הנ"ל שפיר ניתן להתאים הטעות של ההפטרה מ'יונה' ל'חנה', - הערת המלקט].

(היכל שמואל עמוד קנו)

עוד על סגולת מפטיר יונה - לעשירות ולתשובה

בספר המלך במסיבו להרה"ק מליובאוויטש זצוק"ל מובא דין דוברים מעניין בין החסיד לרבו אודות סגולה זו.

ר' שמואל לויטין: מה הענין במפטיר יונה?

כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש: דובר פעם שזהו סגולה לעשירות.

ר' שמואל לויטין: כ"ק אדמו"ר מהורי"צ נ"ע אמר לי שמפטיר יונה מעניק כח לתשובה והוא גם סגולה לעשירות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר שאצל כ"ק אדמו"ר מהר"ש היו כל הבנים עולים למפטיר יונה.

(המלך במסיבו ח"ב מוצאי יוה"כ תשכ"ג)

מעלת תפלת נעילה

אמר הרב הקדוש מוהרר"צ הכהן זלה"ה הטעם מה שנקרא התפלה הזאת בשם הזה, כי אז צדיקי הדור נועלים וסוגרים את עצמם עם הקדוש ברוך הוא לבדו בהיכל מיוחד סגור ומסוגר, ולא יתנו להכנס שמה ח"ו שום מסטין ומקטרג.

(בארת המים, לנעילה, דף י"ז ע"ב)

מוצאי יום כיפור

סעודת מוצאי יו"כ סגולה לעשירות

מוצאי יו"כ תרפ"ח אמר אדמו"ר נ"ע (מוהרייץ מליובאוויטש) שכ"ק אדמו"ר נ"ע אמר שע"י ב' דברים ממששים גשמיים על כל השנה. א' ע"י אמירת לדוד מזמור (בר"ה ויכ"פ אחרי שמו"ע בכונה עצומה). וע"י סעודה במוצאי יו"כ בהתרחבות. ובסעודת מוצאי יו"כ תשכ"ט שרש"ג הזכיר מה שכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר שלעשות הסעודה במוצאי יו"כ בהרחבה היא סגולה לעשירות.

(לשמע אחז - עמוד 541)

ביוה"כ"פ שנת תרי"ב נתן [מרן הרב הקדוש מוהר"ש מבעלזא זצוקללה"ה] תיקון לאנשים שיאמרו בכל יום בשנה זאת חוץ משבתות וימים טובים, שני מזמורים שבתהלים, ק"ג וק"ה, היינו לדוד ברכי נפשי וברכי נפשי, ובעזרת השי"ת עלתה להם שנה טובה

(דברי יצחק אות קכ"ב, דף ל"ב ע"ב. מדבר

קדש, ליו"כ ד"ה ביוה"כ, דף ע"א)

בשם הרב הקדוש מוהרצ"א מדינאב זצוקללה"ה שמעת, שצוה לאחד שילמוד תיכף אחר יוה"כ"פ מסכת כלים בכל יום פרק אחד עד שישלים כל הל' פרקים במסכת זו, והוא תמורת הד' קדושות שכתוב בפרי עץ חיים לומר בשלשים יום רצופים.

(דברי יצחק, אות קכ"ג, דף ל"ב ע"ב)

דרשת שבת שובה תשפ"ו בבית המדרש שטפנשט בב"ב מאת הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א רב קהל שטפנשט

לשנות הרגילות בעשרת ימי תשובה

הברכה למילוי המשיאלות ביום הכיפורים

בהפטרות יום כיפור בבוקר נאמר: ואמר סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך עמי, מנבואת הנביא ישעיהו, הפטרה המדברת על עניני תשובה ועניני בין אדם לחברו. יש ווארט ידוע ממרן הריז'נער זיע"א המתקשר לשבת שובה.

בסוף הפרק ובסוף ההפטרות של שחרית יום הכיפורים כתוב: אם תשוב משבת רגליך עשות חפצין ביום קדשי (ישעיה נח יג) 'תשוב משבת' זה מרמז על שבת תשובה, והסובבים אותו אלו עשרת ימי תשובה, אומר הנביא בשם השם: אם תשוב, אם האיש הישראלי ישוב באלו הימים, 'רגליך' - מהרגילות שלו, שיזכה להכניע ולשנות את הרגילות שלו. אומר השם יתברך 'עשות חפצין ביום קדשי', אני מבטיח לך שכשיבא 'יום קדשי', היינו יום הכיפורים, הקב"ה יעשה וימלא כל חפצין לטובה ולברכה.

'עשות קדשי', הקב"ה ימלא משיאלותינו ביום הקדוש.

עבודת יום הכיפורים בכל ימות השנה

חשבתי להוסיף, על פי מה שהיה אומר דודי הגה"צ מוהר"ל טוביאס זצ"ל בשם אביו, זקני מרן מוהר"ש טוביאס זצ"ל אבד"ק פיאטרא ניאמץ, דהנה פרשת עבודת הכהן גדול ביום הכיפורים נמצאת בפרשת אחרי, בזאת יבוא אהרן אל הקדוש, אומר רש"י: ואף זו לא בכל עת, כי אם ביום הכיפורים כמו שמפורש בסוף הפרשה. אמנם בכל הפרשה לא נאמר שם מתי התאריך של יום כיפור, רק מופיע בהרחבה עבודת הכהן גדול, בזאת יבוא, ב' השעירים, לבישת הבגדים, והקרבת הקרבנות והקטורת, רק בסוף אחרי ל' פסוקים מופיע תאריך העבודה הזו: 'אך בעשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים הוא מקרא קודש יהיה לכם ועיניתם את נפשותיכם והקרבתם אשה לה'. זה לכאורה תמוה.

ואיתא חידוש מהגר"א, שמכאן משמע שהכהן גדול יכול לעשות את עבודת יום כיפור מתי

שרוצה בשנה, אמנם יש גם חיוב בעשירי לחודש הוא יום הכיפורים מכל מקום, ונדב ואביהו רצו לעשות עוד יו"כ, ולהכנס לקדש הקדשים אך לא היו ראויים.

חסידים היו מפרשים בזה את מה שאמרו שהרגילות הרה"ק מרח"ן היא בבחינת של 'עיצומו של יום' דהיינו שאם ראויים אפשר לעשות עוד יום כיפורים במהלך השנה.

ויתכן להעמיס כאן את פירוש הרה"ק מרח"ן זיע"א, של עשות חפצין ביום קדשי, כי אם אפשר לעשות עוד יו"כ באמצע השנה, אז אפשר גם להגיע לדרגה כזו בעוד ימים בשנה ולזכות לעת רצון של הבטחת הקב"ה 'עשות חפצין', אלא שצריכים הכנה ולהיות ראויים לכך.

כעין זה אפשר להוסיף, על פי אמרה מהרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ, על הפסוק במגילה 'ואת דתי המלך אינם עושים ולמלך אין שווה להניחם', ובגמרא (מגילה דף יג.) דמפקי ליה בשעה"י פה"י, שליהודים יש חגים כשבת היום ופסח היום, ולכאורה הרי יש להם לאומות העולם גם חגים ולמה דווקא חגי היהודים מפריעים למלך, אלא תירץ, שליהודים יש ימים טובים לא מתוכננים שעושים אותם יום משתה ושמחה כחגי ניסים והצלה או יא"צ וכדומה ועל כן היהודים שונים מכל עם.

ומידה טובה בעם ישראל מרובה דעושים יום כיפור וממשיכים ישועות ועת רצון לעם מבקשי רצונך.

ראשון הוא לחשבון העוונות

על הפסוק ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג מ) במדרש תנחומא: וכי ראשון והלא יום חמשה עשר הוא, אלא ראשון הוא לכם לחשבון העוונות. ובטור סימן תקפ"א: במוצאי יו"כ עסוקים במצוות סוכה ולולב ואין עושין עוונות, לכן קורא יום טוב ראשון, ראשון לחשבון עונות.

איתא בגמרא יומא (פ.), דביום הכיפורים אין רשות לשטן להשטין ולקטרג, לפתח חטאת רובץ ושטן מאי אמר א"ל שטן ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני, ממאי, אמר רמי בר חמא

השטן בגמטריא תלת מאה ושיתין וארבעה הוי, תלת מאה ושיתין וארבעה יומי אית ליה רשותא לאסטוני, ביומא דכיפורי לית ליה רשותא. השטן בגימטריא 364, שזה פחות יום אחד מ-365 (שס"ה) של מגין ימות החמה.

הוסיף על כך רבי יונתן אייבשיץ: שמורידין גם את הה' של ה'שטן, כי שמו 'שטן', ואלו ד' ימים בין יו"כ לסוכות, ויום אחד של יום הסוכות.

במילא אנחנו מתקרבים לימים שאין לשטן שליטה עליהם, ויהי רצון שנדע לנצל אותם הימים.

סגולת המלח כמשל

ואיך נדע לנצל ולשמר אלו הימים, היה אומר על כך זקני מרן מוהר"ש טוביאס זצ"ל ווארט נפלא על פי הפסוק: וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלוקיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח (ויקרא ב יג).

כשאדם מביא קרבן חטאת, הוא סוחב הבהמה עד ירושלים, ובהגיעו לבית המקדש הוא מתודה, והלוויים מנגנים לו ניגונים לפי ערכו ומעלתו וגדול חטאו כידוע, הוא עובר קצת תהליך של ביזוי, ובמהלך כל השלבים ועוד לפני שהגיע להר הבית כולם שואלים אותו למה אתה עולה לירושלים עם הקרבן עם הבהמה, ואז הוא מקבל ע"ע לא לעבור יותר אותו חטא ועון, אבל ברבות הימים טבע האדם שהוא שוכח מההבטחה ומהמעמד הזה שעבר בירושלים.

המלח כנודע יש לו חומר משמר, למלח יש סגולה שהוא לא מתקלקל ושומר מקילקול. לכן אומרים לו 'וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח', אתה צריך לשמר את המעמד ההוא שהיה לך בירושלים, את זכר אותו קרבן החטאת, ואת מעמד הקבלה, החרטה, והתשובה בבית המקדש בירושלים, וכמו שהמלח נשמר, ומחזיק מעמד לאורך ימים, כן המעמד הזה שישאר חרוט ונצור בליבך לעד.

יהי רצון שנזכה לשמר את הרגעים הגדולים הללו של אלו הימים בעשרת ימי תשובה לכל ימות השנה הרגילים, ואם נזכה ונשנה רגילות אחת מהרגילות הקבועה, נזכה לברכת השם של 'עשות חפצין ביום קדשי', אמן ואמן.

זכר צדיק לברכה

אדיר במלכות

זהרורי אור מנאב"ד פיאטרא ניאמץ מרן הגה"צ רבי שמואל טוביאס זצוק"ל ליום ההילולא ה'כ"ב - י"א תשרי תשנ"ד

הסתלקותו של הגה"צ מוהר"ש טוביאס - י"א תשרי,

בימי השואה

בימי הרת עולם ימי מלחמת העולם השנייה שבה את כוס התרעלה עד תום, בעלות על מוקדה בשואת אושוויץ כל בני משפחתו הענפה שהתגוררו בטרנסילוואניה ובהם הקדושים אביו ואמו, אחיו ואחיותיו מהם נשואים ובעלי משפחות חכמיים נפש במספר הי"ד, את זכרם נשא על לוח לבו בכל פעולותיו ותהלוכותיו, מרן הגאון הרב טוביאס זצ"ל היה אחד האישים הבולטים בתולדות יהדות רומניה בדור השואה ולאחריה, כמי שנשא על כתפיו את עברם המפואר של יהודי רומניה וצדיקיה, דאג לשימור הגחלת היהודית גם בארץ הקודש, כשרבים מבני גלות זו התלכדו סביבו, והלחיש את הגחלת לדורות הבאים, בהיות הנצר היחידי לשושלת מפוארת מדורי דורות הרגיש חוב קדוש להנציח את זכר אבותיו ורבותיו ויחד עם בניו הרבנים דאג ופעל כל ימיו למען שלא תשתכח תורת אבותיו ורבותיו מבני הדורות הבאים.

גאב"ד פיאטרא ניאמץ מרן הגה"צ מוהר"ש טוביאס זצ"ל באחת הנופשים בוגליבאר שבבורסק שם נפשו רבני רומניה בחודשי הקיץ

מקום ישיבת 'באר חיים מרדכי'

לאחר תלאות ונדודי סבל רבים בהם נעצר ברומניה, בעוון היותו מפייץ יהדות, ובעוון פעילותו למען שימור היהדות תחת ממשל הקומוניזם ואף נלקחו ממנו כל דברי תורתו שכתב והתעתד לשלחם ארצה בדואר הדיפלומטי, עזב את רומניה יחד עם בני משפחתו בחודש חשוון תשכ"ד, ועלה לארה"ק דרך וינה, למרות פיתויים רבים שיעקור לארה"ב העדיף לעלות לציון ברינה, לאחר כמה תחנות נדודים השתקע בהרצליה, ונתמנה לרב אב"ד דשם.

ממקום רבנותו בארץ הקודש - שביב הרצליה, שלח קרני אורה ופעילות עניפה להחזרת עטרה ליושנה, בקימום זכר רבותיו לבית באהוש ורח"ק, בהקמת מגדלור תורה וחסידות בהרצליה, וכן בהקמת ישיבת 'באר חיים מרדכי' ע"ש מורו ורבו המובהק ומגאוני רבני רומניה הבולטים מנשיאי מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל אביהן של העגונות הגאון רבי חיים מרדכי רולר אבד"ק ניאמץ הסמוכה לעירו פיאטרא ניאמץ. כאשר שיטתו הייחודית ללימוד מגמת אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא והוצאת היתר הוראה לרבנות במהלך לימוד בשיבתו הביאו לשחר לפתחו תלמידי חכמים ובנש"ק רבים שמצאו

עם נכדו הרב מרדכי שלמה סלמון בכותל המערבי

ל"ב שנים חלפו מאז נסתלק ונתעלה למרומים כש"ת מרן הגאון הצדיק רבי שמואל טוביאס זצ"ל רבה של 'פיאטרא ניאמץ' שנקראה בפי כל 'ירושלים דמולדובא'. ואח"כ בארץ הקודש כיהן כרבה של שביב הרצליה ובערוב ימיו כאב"ד בעיר התורה בני ברק. למחרת יום הכיפורים, הנקרא בפי כל "גאט'ס נאמען".

מרן גאב"ד פיאטרא ניאמץ הגה"צ הגר"ש טוביאס זצוק"ל זכה לכתרה של תורה וכתרה של מלכות בהקימו שבט בנים וצאצאים תלמידי חכמים ורבהים יושבים על מדין הממשיכים את שושלת הרבנים של אבותיו הקדושים, ובהקמת מרכזי תורה לשמם של גאוני וחכמי רומניה, כשאיפת קדשו כל מי חייו, נולד בח' אלול תרע"ד בעיר טולדיש שבסלובקיה לאביו הגה"ק רבי שלמה טוביאס זצ"ל הי"ד אב"ד 'צ"ק סערעדע' ('מערקורא צ"ק' ברומניה), ומשחר טל ילדותו ניכר כמתמיד עצום בור סוד שאינו מאבד אף טיפה מתלמודו, ומתנהג בחסידות הפכה ומשתוקק לקנות דעת מכל צדיק גאון וחכם ששמעו הגיע לאוזניו, את עיקר תלמודו קנה מאביו הגאון זצ"ל, ובישיבת קישנוב בראשות ראש הישיבה הנודע הגאון מהרי"ל צירלסון זצ"ל הי"ד בה למד בימי חורפו, כשחזר לעיר מגוריו פיאטרא ניאמץ בימים שאביו עוד כיהן בה ברבנות נתעטר בהיתר הוראה מרביותו אבד"ק בראשוב רבי דוד שפרבר זצ"ל, אב"ד יאס רבי יואל אשכנזי זצ"ל, אב"ד פיאטרא רבי חיים יהודה ליבל זצ"ל, ואב"ד ניאמץ הבאר חיים מרדכי זצ"ל.

בצילם של גדולי הדורות

כך זכה להסתופף בצילם ולשתות מבארם של גאוני וצדיקי קמאי בדור שלפני השואה ולאחריה, ובהם מרנן ורבנן אדמור"י בית רח"ק, צדיקי וקדושי רומניה אליהם נסע ובצילם חסה כל ימיו, מרן החקל יצחק מספינקא שאף הורה לו לישב עימו בעת קבלת הקהל שלו וסיפור פלא סופר אז בקודש פנימה, הרה"ק רבי אהרן ראטא בעל ה'שומרי אמונים' ו'שולחן הטהור' שאת תפילתו היחידה בה זכה להשתתף בביקסאד זכר כל ימיו והיו נר לרגלי עבודתו הקדושה, הרה"ק רבי מנחם מנדל האדמו"ר השלישי מבהוש אשר היה לו כתלמיד חבר, ובמכתבו המרטיט ששיגר אליו אף מינהו לברך את שארית הפליטה בקהילות רומניה וכלשונו הטהור 'כל אשר יברך יהיה פיו כפי', יום הילולתו של רבו הקרמ"מ חל באותו יום

באר בשדה - שטפושט

בפינה השקטה בהרצליה מקום ראוי להתעלות בתורה ויראת השם הוא אף העלה את עיקרי שיטתו בספר שי"ל בהידור ובפאר על ידי מכוננו 'תורת אמת' בשם 'למד ענוים' - בדרכי הלימוד, כמו כן דברי תורתו, תולדותיו והנהגותיו בקדוש של הגאון זצ"ל נאספו בידי תלמידיו וחלקם ראו אור בקבצי 'שלהבת שמואל' היו"ל בעז"ה כמדי שנה בשנים האחרונות לקראת ההילולא ע"י מכון להוצאת ספריו וכתביו ועוד היד נטויה בעז"ה להו"ל את יתר כתביו ותולדותיו.

מורשתו לדורות

ביום הילולתו - מוצאי יו"כ, יתכנסו תלמידיו ומוקיריו ובני משפחתו לעריכת סעודת הילולא בבית המדרש שטפנשט בבני ברק בראשות בנו ממש"ק דרכו הגה"צ מוהרמ"מ טוביאס שליט"א אב"ד ביהמ"ד דרכי שמואל בה תועלה דמותו המזהירה.

מתוך דרשתו שנשא בשנה שעברה: הזכיר הגרמ"מ טוביאס שליט"א את אהבת התורה שהייתה לו ועל עבודתו בקדוש לסגור וללמד זכות על עם ישראל בכל דיבוריו ומעשיו, לאחר שעשה סיום על מסכת סוכה הזכיר את דברי המעשה המסופר בסיום המסכת על מרים בת בילגה שלפי דברי הגמרא דיברה סרה במזבח באומרה לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממנו של ישראל, והסביר הרב שליט"א בשם אביו בעל ההילולא מרן הגה"צ זצ"ל שאפשר לפרש שכוונתה הייתה לטובה לבקש למה המזבח לא מגין על עם ישראל ולא משפיע שפע בגשמיות לנצרכים ולנדכאים, אולם מכיוון שדבריה לא הובנו כהלכה, יצא מזה חילול השם ונענשה. הגאון הגרמ"מ שליט"א הזכיר את עבודת הקודש של אביו בעניני קדושת האכילה וקרא להגות בספר 'שולחן השו"ר' להרה"ק רבי אהרלה ראטא זצ"ל כפי שנהג אביו בעל ההילולא בכל עת מצוא, ובמיוחד בעת שעת האכילה גופא שהיה אוכל עם ספר פתוח וכל העת מביט והוגה בו תוך כדי סעודת השבת אמירת הקידוש ואכילה סתם, בהיות הגאון שליט"א ניצול ממרתפי הסיקוריטה

יחד עם אביו בעל ההילולא בעת שנעצר בשלחי שנת תשכ"ג בהליכתו עם אביו זצ"ל ברחובות בוקרסט הזכיר בדרשתו מעט את הניסים שקרו לו עם אביו בימים ההם, בבחינת יתד להשם חסדו, וכה היה המעשה, אנשי הבולשת הרומנית חשדו כי אנחנו מחביאים כתבי ריגול וחותרים תחת הממשל הקומוניסטי ועל כן עצרו אותנו והכניסו אותנו למרתפי החקירות ב'מיליציה השביעית' בבוקרסט, אבא זצ"ל הרגיע אותי אז והזכיר כי בחסד השם אנו נוסעים ברכב שרד ולא ב'רכב אסירים' זה ממש כמו יוסף הצדיק שאורחת

הישמעלים היו נושאים צרי ולוט כדי שלא יצטער אותו צדיק בעת רדתו למצרים, אך אבא הזכיר כי יש כאן משמעות עמוקה יותר, והיא להראות כי הקב"ה נמצא עמנו בעת הצרה, לא שוכח ולא נוטש אותנו, וכל הצער שנגרם לנו הוא מדרד ובמידה ובעז"ה נצא מזה, וכך היו מילות הנוחם שלו בכל תהלוכותיו והנהגותיו, תמיד לראות את הסיעתא דשמיא והלימוד זכות ואת ה'מן המיצר קראתי ק'ה'. בבית בפאיטרא באותה עת לא ידעו מהמעצה, שכן הסיקוריטה לא היו מעדכנים על מעלליהם, אולם משבוששו להגיע הבינה אמא ע"ה כי קרה משהו, בחושיה המפותחים הבינה שהסיקוריטה עלו על עקבותיהם, וכך כל אותו הלילה השמידה מסמכים מפלילים של כתבים ושמות של יהודים שהיו בקשר עמנו ויכלו להנזק באם המשטרה החשאית הייתה עולה על הקשר שלהם עם הרב באותם ימים, כעבור חמישים שנה זכו מוסדות שטפנשט לגאול את תיק החקירה ממרתפי הסיקוריטה, ושם נוכחו לדעת את גודל ועוצמת הנס, כאשר הרב זצ"ל וביתו בפאיטרא

בתפילה בציון הקודש אדמו"ר הראשון משטפנשט באהל בבית העלמין בעיר יאס, קורא את ה'מענה לשון' עם כ"ק אדמו"ר מבהאוש זצ"ל

בשיעור תורה לעם שבשדות

היה מצולם ומצוטט ומוקלט ובמעקב הדוק 24 שעות, כל שיחת טלפון או פגישה של הרב עם יהודי מיהודי הקהילה היה פרוטוקול מדויק של השיחה, וכך הם היו יודעים על הרב על כל תכניותיו ופעולותיו ודיבוריו, לא יאומן.

מתוך דבריו של נכד בעל ההילולא הרה"ג אברהם יעקב סלמון שליט"א בסעודת ההילולא בשנה שעברה, שהמשיך על פי דברי הגאון רמ"מ טוביאס שליט"א והביא מהרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין שהסביר את דברי המדרש שבמוצאי יו"כ יוצאת בת קול ואומרת 'לך אכול בשמחה לחמך' כי ענין האכילה הוא ההתעלות הרוחנית של עניני הגשם, ולחם ויין רומז לתורה כנאמר לכו לחמי בלחמי וינה של תורה, ועל כן בעת שיצאו מיום הכיפורים נקיים וזכים, מרמזים כי גם הגשמיות נהפך לרוחניות, כשמדברים מבעל ההילולא ניתן להזכר כי אף בערוב ימיו כשהיה חלש ביותר, והיה קשה לתת לו אוכל, בהיותו חלש ביותר, אזי כל משמשו ידעו כי באם יפתחו לפניו ספר שולחן ערוך או כל ספר תורני שהיה גליל הגות בו, אזי על ידי הספרים ולימוד התורה ניתן להעירו משנתו ומחולשתו ממש, והדברים היו חוזרים על עצמם כל עת חמן באורח פלאי, עד שלא ניתן היה להבינו בשכל אנושי, וההסבר כי כל ימיו היה המתייגע בספרי הקודש ובתורת השם עד שנבלעו בדמו והפכו לחלק מגופו בפשיטות, הרב סלמון הזכיר את תפילותיו הארוכות בקברי צדיקים אף ביום חתונתו כשנעלם והגיע לפנות ערב ואז התגלה כי פקד במשך שעות ארוכות קברי צדיקים ברומניה למען יזכה לדורות ישרים מבורכים, ובימים ההם בימי הקומוניזם ועוד לפני כן ימי משמר הברזל תפילה זו הייתה השגות גדולות מאד, ועל כן כל אלו הזוכים להשתתף בסעודת ההילולא קדישא שלו כעת זוכים לאותו השפע הרוחני שהתייגע בו ונצטער בו אותו צדיק, כי אותו כוח תפילותיו ותעניותיו וסיגופיו למען צאצאיו ותלמידיו המקושרים אליו נשפע עד האי יומא דהילולא דיליה.

בהיות בעל ההילולא דואג דואב לעתידה של מורשת יהדות רומניה ממנה הגיעו אבותיו ואבות אבותיו זיע"א

פעל כל ימיו להנצחת מורשת מפוארת זו באומר ובמעש ובעשיית פעלים ליהדות ולגאוני חבל ארץ זה, ואף בהדרת כתבי רבותיו וצדיקי בית רח"ק וחכמי רומניה, בדרכו הולכים בניו וצאצאיו ותלמידיו הממשיכים את דרכו בקדוש ומנציחים את זכרה של יהדות מפוארת זו, מי יתן זכות גאוני וחכמי רומניה זכר בעל ההילולא זצ"ל יהיו שפתותיהם דובבות ישר וטוב למליץ ישר על כל המתעסקים בקדשים ומנציחים את זכר תורתו והנהגתו של מרן הגר"ש טוביאס זצ"ל וגאוני חכמי רומניה לדורותיהם חכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

לכל ידידינו
ומכרינו
נא ראו הזמנה
זו כאישית

שטפנשט

הזמנה של מצוה

בשבת והודיה להשם יתברך
על כל הטוב אשר גמלנו
שהחיינו וקיימנו והגיינו
ליום הכנס בנו היקר

כבוד **ישראל** נ"י

לנעים עול תורה ומצוות

הננו מתכבדים להזמיןכם להשתתף

בשמחת הבר מצווה

שתהא ביום רביעי אסרו חג הסוכות

כ"ג תשרי תשס"ו (15 אוקטובר - למחצית)

לסדר "בראשית"

שהוא ר"ת: ת'פ"לן ש"ל ראש יסילו א'מה ב'אומות
ומסרים י'אשרת דמכר לחמי כחלשית לוח מל"ח

שתתקיים באולמי "גני הדקל"

רחוב עזרא 22 בני ברק

סעודת המצוה וקבלת אורחים

בשעה 20:00

נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו

אברהם יעקב סלמון וב"ב

רב קהל שטפנשט

ט"ו

העלית לטוהר התקיים בשבת בראשית
בכית המדרש שטפנשט רח' מוהרש"ל 13 בני ברק
תחילת החליף בשעה 18 בספר

להיות
לי חיים
ארוכים
ושפע
קודש

ומשפט
מצות
תפילין
תמשך
עלי

תשנית הצדיק משטפאנשט

שניפצצה ברומניה יעבד בחייו כגלייית שניה טובה

כוחט ואנה טונה ומזרנג מוצג א"כ
מנחם נחום פריעדמאן

ברכת השנים ששלח אחיינו הרה"ק מאיצקאן לאחד מש"ב אדמורי"י רוזין

תמונת חיד מהדור"ק רבי אברהם סתורנו משטפאנשט ויצא מביתו לראש בסיבוב וזקאלציק סלוח בגבאי ובאש"י שלחם השטרים אוחן מרמן
הטעם כי מרמן ריגם מוזיק את השלוח התפילין של הצדיק, שטפאל הטעם כי סבת לייב שווא, ונראה שלשטפאל נראה הטעם כי הצדיק
די שווא שבוש גולדענב.

תמונת זו היא היחידה בין נראה הצדיק בקאטריק, חיד צולמה ביציאתו מלבוש ביתו - יחזיקי תראה ביקש עם השלוח והפזורים הבוהים
היטאים לאורך כל גובה הבית, צוה ברוחו לעבר הקליו - בית המדרש של הצדיק, כאשר סיפו דפנרא.

התמונה נשלחה כאמרת שנה ששנה תמונת ביד אדריש הדיק ישיב שנים שנים פרידלענד האדמורי מאיצקא וצ"ל

מוגש לכל תומכי מוסדות הצדיק משטפאנשט
וקוראי גליון באר בשדה